

Nr 32.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 kap. 3 § och 4 kap. 3 § rättegångsbalken.

Genom en den 6 november 1952 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 247, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj: t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 2 kap. 3 § och 4 kap. 3 § rättegångsbalken.

Häriigenom förordnas, att 2 kap. 3 § och 4 kap. 3 § rättegångsbalken¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

2 KAP.

3 §.

I hovrätt skola finnas president, en eller flera lagmän samt hovrättsråd och assessorer. De skola vara lagfarna.

Hovrätt skall vara delad i två eller flera avdelningar. Avdelning skall bestå av presidenten eller en lagman såsom ordförande, minst två hovrättsråd, av dem en vice ordförande, samt en eller flera assessorer.

Vid hovrätt — — — — — bestämda tider.

I hovrätt skola finnas president, en eller flera lagmän samt hovrättsråd. De skola vara lagfarna.

Hovrätt skall vara delad i två eller flera avdelningar. Avdelning skall bestå av presidenten eller en lagman såsom ordförande samt minst tre hovrättsråd, av dem en vice ordförande.

4 KAP.

3 §.

Assessor i hovrätt och tingsdomare utnämnes eller förordnas av Konungen.

Om tillsättning — — — — — bestämmelser av Konungen.

Tingsdomare utnämnes eller förordnas av Konungen.

¹ Senaste lydelse av 2 kap. 3 §, se SFS 1947:616.

1 Bihang till riksdagens protokoll 1952. 9 saml. 1 avd. Nr 32.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953.

Även efter lagens ikraftträdande är av Konungen dessförinnan utnämnd assessor i hovrätt ledamot i denna och må avdelning av hovrätt bestå av presidenten eller en lagman samt minst två hovrättsråd ävensom en eller flera sådana assessorer.

I fråga om de i propositionen anförda skälen får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Angående tillkomsten av de nu återgivna stadgandena i rättegångsbalken torde böra nämnas följande. I det förslag till rättegångsbalk, som genom proposition nr 5 förelades 1942 års riksdag, stadgades, att i hovrätt skulle finnas president samt hovrättsråd och assessorer, att avdelning skulle bestå av minst fyra hovrättsråd, av dem en ordförande och en vice ordförande, samt en eller flera assessorer ävensom att assessor i hovrätt skulle förordnas av Kungl. Maj:t.

Första särskilda utskottet, som behandlade propositionen, hemställde, att förevarande bestämmelser skulle givas det innehållet att i hovrätt skulle finnas president samt hovrättsråd och assessorer, att avdelning skulle bestå av minst tre hovrättsråd, av dem en ordförande och en vice ordförande, samt en eller flera assessorer ävensom att assessor i hovrätt skulle utnännas eller förordnas av Kungl. Maj:t. Till stöd för den förordade jämkningen anförde utskottet i huvudsak, att möjlighet borde lämnas öppen att vid lönestaternas fastställande bestämma en annan fördelning av antalet ledamöter å avdelningarna mellan hovrättsråd och assessorer än den Kungl. Maj:ts förslag innebure. Det kunde tänkas nödvändigt att begränsa hela antalet ledamöter å någon avdelning till fyra. Vidare syntes det utskottet vara av vikt att någon eller några ledamotsplatser å varje avdelning reserverades för assessorer. En konsekvens härav syntes vara att ordinarie assessorsbefattningar skulle kunna inrättas i hovrätterna. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen och i rättegångsbalken fick sålunda förevarande bestämmelser den lydelse utskottet föreslagit.

Gällande lydelse erhöi lagrummen år 1947, då avdelningsordförandena fick ställning såsom lagmän och samtidigt minimiantalet hovrättsråd per avdelning nedsattes till två.

I överensstämmelse med vad som stadgas i rättegångsbalken har i gällande personalförteckningar för hovrätterna upptagits — förutom presidenter och lagmän — hovrättsråd till ett antal svarande mot tre eller i några fall två

per avdelning samt ordinarie assessorer till ett antal motsvarande en per avdelning. Antalet ordinarie ledamöter per avdelning utgör följaktligen i regel fem men i några fall endast fyra.

Härutöver har medel anvisats för ett visst antal ledamöter utöver de ordinarie. Fördelningen mellan hovrätterna av dessa extra ledamöter har skett så, att vissa avdelningar likväl består av endast fyra ledamöter.

I personalförteckningarna har vidare upptagits ett antal extra ordinarie assessorsbefattningar. De extra ordinarie assessorerna är avsedda — utom för vissa uppgifter utom hovrätten — för tjänstgöring såsom extra ledamöter i hovrätten eller såsom vikarier på ordinarie ledamotsbefattningar.

Föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg, har vid lagrådsremissen anfört följande:

»Ordföranden å en hovrättsavdelning intager med hänsyn till sina uppgifter en ställning som skiljer sig från övriga ordinarie ledamöters och med hänsyn härtill framstår det som naturligt att han har en särskild tjänstställning. För övriga ordinarie ledamöter är däremot arbetsuppgifterna desamma och de motiverar alltså ej en uppdelning av dessa ledamöter i skilda kategorier. De löne- och befordringsmässiga skäl som 1942 anfördes till stöd för gällande uppdelning av nämnda ledamöter i två grupper, hovrättsråd och assessor, synes i nuvarande läge ha i väsentlig mån förlorat i styrka. Därvid vill jag särskilt peka på den ändring i inbördes ställning mellan hovrättsråd, revisionssekreterare och assessor i hovrätt, som genomförts under senare år. Det förslag till ändringar i hovrätternas personalförteckningar, som 1949 års tjänsteförteckningskommitté nyligen framlagt och som enligt denna dag på hemställan av chefen för civildepartementet fattat beslut kommer att underställas riksdagens prövning, innebär också, att samtliga nuvarande ordinarie assessorsbefattningar skall ersättas med samma antal hovrättsrådsämbeten.

Med hänsyn till vad nu anförts och då i rättegångsbalken ej torde böra meddelas bestämmelser om andra ledamöter än de ordinarie, får jag förorda, att 2 kap. 3 § måtte ändras så att däri kommer att stadgas, att i hovrätt skall finnas president, en eller flera lagmän samt hovrättsråd ävensom att avdelning skall bestå av presidenten eller en lagman såsom ordförande samt minst tre hovrättsråd, av dem en vice ordförande. Som följd härav bör tydligen bestämmelsen i 4 kap. 3 § rättegångsbalken om formen för assessors tillsättande utgå.

I anslutning härtill vill jag endast framhålla, att frågan om sättet för uppehållande av vakant hovrättsrådsämbete eller tjänstledigt hovrättsrådsämbete liksom hittills bör regleras i administrativ ordning. Till denna art av bestämmelser blir att hänföra bl. a. de regler som gäller beträffande extra ordinarie assessor. Ytterligare torde böra anmärkas, att förstärkning av hovrätt med extra ledamot principiellt blir att betrakta såsom inrättande av ett extra hovrättsrådsämbete, vilket uppehålls av den extra ledamoten.

De förordade lagändringarna torde böra träda i kraft den 1 januari 1953.

Uppmärksamhet ur övergångssynpunkt påkallas med hänsyn till de förelagens ikraftträdande utnämnda ordinarie assessorerna. Visserligen är avsikten att i de personalförteckningar, som skall gälla från och med den 1 januari 1953, skall upptagas så stort antal hovrättsrådsämbeten, som kräves enligt rättegångsbalken i dess nu föreslagna lydelse, oavsett huruvida då ännu i hovrätterna finns anställda ordinarie assessorer. Sådan ordinarie assessor hör emellertid i denna sin egenskap vara ledamot i hovrätt och kunna tjänstgöra på avdelning även efter den 1 januari 1953. Detta torde påkalla en särskild övergångsbestämmelse. Jag vill förorda en regel av det innehållet, att även efter lagens ikraftträdande av Kungl. Maj:t dessförinnan utnämnd assessor i hovrätt är ledamot i denna och att avdelning av hovrätt efter ikraftträdandet må bestå av presidenten eller en lagman samt minst två hovrättsråd ävensom en eller flera sådana assessorer.»

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,
att förevarande proposition, nr 247, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 27 november 1952.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Branting, Olofsson, Lodenius, Cassel, Lindgren, Göransson, Pettersson och Franzén;

från andra kammaren: herrar Rylander, Olsson i Mellerud, Johansson i Norrfors, Lindberg, Landgren, fröken Öberg, herr Gustafsson i Borås och fru Hellström.